

ROMANIAN EXPERIENCE OF PRE – AND PRIMARY SCHOOL TEACHERS' ENGLISH LANGUAGE TRAINING

Loboda Olga, Senior Lecture, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 bul. I. Shamo, 02154 Kyiv, Ukraine, o.loboda@kubg.edu.ua

The main purposes of this article are to highlight Romanian positive experience of formation, reforming and developing of pedagogical education. A general overview of the main ways of forming teachers' readiness of early English learning in pre-school and primary school education are presented. The modern various contemporary ways and innovative forms and factors that influence on the optimization of foreign-language educational process of pre-school and primary school students are considered. The modern practical methods of teaching English are presented in the article. Also the process and different periods of teachers' training are described. British Council preparation experience in preparing teachers for early childhood education of pre-and primary school has been used. The special role of courses in teaching foreign languages and English in particular, in universities for masters and postgraduate students, because the program is fully or partially taught in these languages is headline. The basis for the development of the modern system of higher education in Romania is the National Strategy for Sustainable Development in Romania 2012 – 2020-2030 and the Strategy after accession to the EU for 2007 – 2013, which includes the problem of early language teaching. Finally, the author makes the conclusion about the Romanian experience in pedagogical education. The educational Romanian experience in forming teachers' readiness of early English learning suggests that the educational trajectories of Romania are aimed at ensuring the European level of future teacher training, internationalization, life-long education, and the formation of self-education and self-education for students.

Key words: English language; European Union; foreign language teacher; foreign language training; preschool age; preschool education; preschool age; primary school age; primary school education; teacher's training.

Стаття надійшла до редакції 23.10.2017

Прийнято до друку 23.11.2017

УДК 37.01/.09

Юлія Лабунець

ORCID iD 0000-0002-5922-0126

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Київський університет імені Бориса Грінченка, бул. І. Шамо 18/2, 02154 Київ, Україна, y.labunets@kubg.edu.ua

ДОСВІД ГРЕЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО РАНЬОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СУЧАСНИЙ ВИМІР

В умовах процесу інтеграції вітчизняної освіти в європейський та світовий освітній простір виникає необхідність у підготовці компетентних та конкурентноспроможних фахівців, здатних до якісного і ефективного навчання іноземних мов і, зокрема, англійської у контексті сучасних вимог та тенденцій. У статті висвітлюється грецький досвід підготовки вчителя до раннього навчання англійської мови із врахуванням успішних реалій входу до Європейського освітнього простору та напрацювань по вирішенню низки питань до-тичних до даного процесу.

Ключові слова: Греція; міжкультурна комунікація; підготовка вчителів іноземної мови; Європейський освітній простір.

Вступ. Однією з найбільш характерних глобальних тенденцій у сфері сучасної іншомовної освіти є раннє навчання іноземних мов, що стає нагальним і обов'язковим. Утвердженню цієї ідеї, закріпленню її статусу в українському освітньому просторі, в нормативних документах передували тривалі роки ек-

спериментальних досліджень та наукових дискусій в галузі методики, лінгвістики та психології у світовому вимірі. Особливо актуалізувалися пошуки в цьому напрямі у другій половині ХХ ст., коли інтенсифікувалися інтеграційні та глобалізаційні процеси. З точки зору виміру

іншомовної підготовки вчителів, інтенсифікувалося дослідження психофізіологічних особливостей дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у розрізі їх здатностей до оволодіння нерідними мовами в умовах штучно створеного іншомовного середовища та, на основі цих напрацювань, обґрунтовано низку найбільш оптимальних форм та методів навчальної діяльності у масовій школі, що стали осередком мовної освіти.

Мовна освіта врегульовується мовною політикою держави, що посідає чільне місце в системі державних пріоритетів України, так зокрема до прийняття Закону про освіту (№ 3491-д) Верховною Радою України від 5 вересня 2017 року визначено: необхідність та обов'язковість вивчення мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови в державних і комунальних закладах освіти; відповідно до освітньої програми надано можливість викладати одну або декілька дисциплін на різних ступенях здобуття загальної освіти двома та більше мовами (державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу).

Сучасна методика раннього навчання іноземних мов набула нового статусу у зв'язку з уведенням іноземної мови у стандарти початкової школи українського освітнього простору як обов'язкового для вивчення навчального предмета, зміст якого повинен забезпечити комунікативно-психологічну адаптацію учнів у багатомовному світі, здобути новий соціальний досвід. Зазначимо, що термін «раннє навчання» не корелюється з поняттям «ранній вік», який визначений віковими межами від 0 до 2–3 років, а період раннього навчання іноземних мов охоплює дошкільний (3–6 років) і молодший шкільний (6–11 років) вік. Питання, пов'язані з раннім навчанням іноземних мов є на сьогодні предметом широкої дискусії серед науковців, методистів, учителів іноземних мов, адже раннє дитинство визначено вченими як найбільш чутливий період для оволодіння іноземними мовами (Токагліді, 2004).

Пошук шляхів забезпечення новітнього, ефективного та відповідного останнім вимогам та освітнім тенденціям раннього навчання англійської мови в українському освітньому просторі є одним із пріоритетних напрямів оптимізації національної мовної освіти, і є важливим кроком у розв'язанні сучасних проблем (пошук шляхів подолання невирішеності проблеми наступності між дошкільною та початковою ланками освіти, відсутності належним чином розробленого методичного забезпечення та нормативних актів, нестачі висококваліфікованих кадрів, часто інтуїтивного добору вчителями змісту навчання іноземних мов, що зорієнтований здебільшого на заучування мовленнєвих шаблонів), пов'язаних з критичним вивченням надбань як вітчизняного досвіду, так і зарубіжних країн. Корисним може стати досвід

Греції, яка після входження в 1981 р. до Євросоюзу, приділяє особливу увагу проблемам навчання англійської мови і досягла визнання власних досягнень в світовому просторі, на разі пропагуючи себе активним учасником міжнародних освітніх програм та проектів.

Питанням реалізації іншомовної освіти в школах країн Європи присвячені дослідження С. Бондар, В. Базуріної, Н. Горлова, М. Жинкін, О. Котенко, О. Лурія, М. Львов, А. Шаркова, Н. Шилкіна, Т. Шкваріна та багатьох інших. Утім, вивчення науково-педагогічних праць з питань освіти в зарубіжних країнах довело відсутність дослідження, яке б висвітлювало грецький досвід забезпечення іншомовної освіти, а саме: підготовки вчителя до раннього навчання англійської мови, а в цьому контексті висвітлення розуміння грецькими науковцями таких понять, як «мовна освіта» та «мовна політика», що є частиною даного процесу.

Мета статті – проаналізувати характерні риси притаманні грецькому досвіду підготовки вчителя до раннього навчання англійської мови у сучасному вимірі.

Мовна політика Греції та її ключові аспекти. Досліджуючи офіційні документи та бази даних з використання мов, нами виявлено, що на сучасному етапі розвитку освітнього простору в Греції не існує жодного офіційного документу щодо мовної політики.

У системі першої ланки раннього навчання іноземної мови: дошкільної освіти немає обов'язкового державного запровадження вивчення іноземних мов, хоча вивчення іноземних мов і починається на початковому етапі і ставлення до нього є дуже серйозним. Окрім того, у школах регіону Фракія пропонується вивчення турецької на початковому етапі для визначеної групи населення в рамках обміну населенням між Грецією і Туреччиною. Налічується більше 200 шкіл, що пропонують вивчення турецької на початковому етапі, хоча їх кількість зменшилась впродовж останніх років.

Англійська мова залишається домінуючою іноземною мовою, що пропонується, хоча батьки дітей дошкільного та молодшого шкільного віку висловлюють бажання впроваджувати у процес навчання інші, окрім англійської, французької і німецької, мови (останні дві є також доступними для навчання). В обмеженому обсязі здійснюється підготовка вчителів італійської, іспанської, деяких балканських мов і турецької, хоча у державних школах забезпечення вчителями є недостатнім. Мови іммігрантів залишаються недостатньо представлені в цьому секторі, і ми виявили, що багато з них викладаються в самих громадах.

Ефективне, цілісне та систематичне раннє навчання англійської мови є необхідною умовою подальшого навчання в середній освіті, так вивченню іноземних мов у системі середньої освіти відводиться значна кількість годин. При

цьому акцент робиться на складанні іспитів, і часто навчання додатково фінансується за рахунок родин. Англійська мова є обов'язковою для вивчення, а інші іноземні мови (французька, німецька, італійська та іспанська) – факультативними. Певні докази свідчать на користь експериментального використання CLIL (практики підтримки навчання шкільних дисциплін за допомогою інших мов) у державній школі в Салоніках, де мовою навчання є англійська. Окрім того, у рамках міждисциплінарного підходу до викладання іноземних мов, впроваджуються мультимедійні програми, такі як «Xenios» і новітні технології (Токатліді, 2004).

Зазначимо, що усі учні в Греції починають вивчати англійську мову як обов'язковий предмет у віці 8 років (3,5–4 годин на тиждень), хоча широко розповсюдженим є вивчення англійської мови з 5-ти років у дошкільних закладах. Друга іноземна мова вводиться у навчальний план загальноосвітніх шкіл для учнів у віці 10 років, а зобов'язання вчити дві іноземні мови триває до досягнення 15 років. На наступному освітньому щаблі грецькі школярів з 15 до 18 років повинні обов'язково вивчати одну іноземну мову, але за бажанням учень може продовжувати вивчати другу іноземну мову, оскільки вона є складовою варіативної частини навчального плану грецьких шкіл до завершення середньої освіти. Проектуючи довгу стратегію формування іншомовної комунікативної компетенції школярів, важливим є аспект підготовки вчителя до раннього навчання англійської мови, що дозволяє гармонійно та ефективно розпочати занурення дитини до іншомовної освіти та закласти важливі фундаментальні основи іншомовної комунікативної компетентності.

Ю. Короткова, Н. Гальскова та Н. Гез, услід за Б. Гершунським, розглядають мовну освіту як:

- 1) цінність;
- 2) процес;
- 3) результат;
- 4) систему (Короткова, 2013).

Ми згодні з вищезазначеними науковцями у тому, що мовна освіта як цінність передбачає розгляд трьох аксіологічних блоків:

- мовна освіта як визнана державою цінність;
- мовна освіта як суспільна цінність;
- мовна освіта як особистісна цінність кожного громадянина.

Також мовна освіта виходячи із досвіду країн, що приєдналися до освітнього простору Євросоюзу за останні 20 років, за своєю основою стає процесом руху від цілі до результату, який демонструє присвоєння і особистістю, і державою, і суспільством усіх тих цінностей, які «породжуються» в процесі освітньої діяльності, акцентуючи увагу і на її іншомовній складовій та її необхідності в інтеграційних умовах. Цілком очевидно, що мовну освіту варто розглядати і як систему, яка є складовою системи освіти загалом. Керуючись грець-

ким досвідом, ці основи повинні закладатися як в свідомості вчителів та майбутніх вчителів, так і через них у дітей (Короткова, 2013).

Зазначимо, що грецькі науковці не дають чіткого визначення поняття «мовна освіта», хоча й розуміють його подібно до вітчизняних дослідників. Так, більшість учених підкреслюють той факт, що мова є цінністю і держави, і певних суспільних чи національних прошарків, а також і кожної особистості окремо. Як загальна система освіти врегульовується державною освітньою політикою, так і її підсистема – мовна освіта – визначається мовною політикою держави, яка в контексті зазначеного нами аспекту має пріоритет вивчення іноземних мов та тенденцію до все більш раннього навчання іноземних мов, і безпосередньо англійської мови (Прохілій, 2014).

Грецькі науковці також зазначають, що мова та мовна освіта завжди була центральною позицією для політики та влади, завдяки чому навчання іноземній мові, зокрема англійським, ставало все більш раннім. На національному рівні мова є показником національної ідентичності, прикладом грецького науковця В. Токатліді є приклад самої Греції, а саме – боротьба навколо двох різновидів грецької мови (демотики та катаревуси), від якої страждала грецька освіта протягом кількох століть. І як результат якої грецькій досвід демонструє увагу, толерантність та виважене ставлення до власних мовних надбань і до надбань інших народів як вимогу сучасного суспільства. В. Токатліді (2004) наполягає, що мова, окрім засобу спілкування, здатна бути й символічним засобом висловлення своєї позиції, культурної або національної ідентичності. Ця здатність мови, на думку вченої, пояснює, чому мовне розмаїття часто сприймається громадянами і владою як показник відсутності або недостатньої згуртованості суспільства, як фактор недостатнього контролю з боку держави.

Нині навчання ІМ розпочинається з 1-го класу, це потребує оновлення підходів та навчально-методичного забезпечення, у якому необхідно враховувати вікову та інтелектуальну специфіку дітей цього віку, задля відповідності пізнавальних запитів та інтелектуальних можливостей молодших школярів та формування умінь і навичок, необхідних для життя у мультикультурному конкурентному світі, де формування здатності вирішувати складні комунікативні завдання є одним із ключових пріоритетів шкільної освіти.

Для продуктивного раннього навчання англійської мови, учні грецької початкової школи використовують різноманітні стратегії навчання задля надання їм широких можливостей використання іноземної мови, що дає їм можливість розглядати англійську мову не лише як шкільний предмет, а також як засіб спілкування в реальних життєвих ситуаціях, що є метою навчання першої іноземної мови.

Вирішення проблеми наступності у ранньому навчанні англійської мови у сучасному вимірі й в контексті грецького досвіду знаходиться у площині застосування особистісно-діяльнісного підходу, що, серед іншого, передбачає навчання згідно з принципом особистісно зорієнтованої освіти, метою якої є розвиток учня в діяльності, таким чином учні опановують не тільки мовний та мовленнєвий матеріал, але й країнознавчий та лінгвокраїнознавчий. Загальноприйнятим на даному етапі навчання англійської мови в Греції є використання як соціокультурного, так й міжкультурного підходів: опанування не тільки мовним, але й мовленнєвим матеріалом іноземною мовою, а також іншомовною культурою, спираючись при підготовці до занять з іноземної мови на матеріал в першу чергу соціолінгвістичного змісту.

Узагальнюючи вищезазначене, важливими характеристиками грецької системи іншомовної освіти, зокрема підготовки вчителів до раннього навчання англійської мови у сучасному вимірі, є:

- вільний доступ до різнопланової інформації;
- глобалізація знання та доступ до міжнародних наукових та методичних баз даних;
- освіта протягом життя;
- індивідуальний розподіл часу, керування ним;
- полікультурні та багатомовні суспільства;
- мобільність фізична та віртуальна;
- управління інформацією;
- використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- самоосвіта;
- володіння кількома мовами;
- співпраця (також і дистанційна) у різноманітних галузях.

Висновки. Результати грецького досвіду науково-педагогічних пошуків у галузі ранньо-

го навчання іноземних мов в умовах масової школи засвідчили доцільність та перспективність розвитку цього напрямку шкільної освіти та спонукали до визначення траєкторії стратегічної підготовки майбутніх вчителів до раннього навчання англійської мови. Зокрема грецький освітній простір характеризується низкою педагогічно доцільних поглядів щодо методик та засобів навчання; розробки відповідних програм та апробації авторських концепцій. Загалом в Греції ранне навчання англійської мови стало широко розповсюдженою складовою дошкільної освіти та обов'язковою складовою програми початкової школи, а комунікативно-діяльнісний підхід до організації навчання ІМ із соціокультурною спрямованістю його змісту визначено основоположними засадами іншомовної освіти.

Педагогічні рекомендації можна внести щодо просування пам'яті та пізнавальних стратегій учнів, виховання їх метакогнітивних навички, щоб вони могли централізувати, організувати та оцінювати свої власні навчання, а також сприяти їхнім афективним та соціальним навичкам. Більше важливо, щоб мотивація учнів була посилена і підтримувалася низкою методів внутрішньої та зовнішньої мотивації.

Перспективою подальших наукових розвідок ми вбачаємо кристалізування передового грецького досвіду підготовки вчителів до раннього навчання англійської мови у сучасному вимірі, вивчення матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення мовної освіти в Греції в різних типах навчальних закладів та можливості імплементації цих напрацювань у блок дисциплін присвячених формуванню методичної компетенції викладання англійською мови у майбутніх вихователів та вчителів початкової школи в Україні.

Література

- Короткова Ю. М. Мовна політика та іншомовна освіта в Греції другої половини ХХ століття. *Освіта та педагогічна наука*. 2013. № 3. С. 49–55.
- Key Data on Teaching Languages at School in Europe. EACEA. Eurydice. Eurostat. 2012. 170 p.
- Κοιλιάρη Α. Πολυγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση. Μια κοινωνιογλωσσική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Βανίας. 2005. 183 σ.
- Προφίλη Ο. Γλωσσική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση. URL: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_c3/index.html.
- Τοκατλίδου Β. Γλώσσα, επικοινωνία και γλωσσική εκπαίδευση. Αθήνα : Πατάκη. 2004. 310 σ.
- Χατηθδάκθ Ουρ. Τα ζήματα κειμζών και το Διαδίκτυο ως πθγζς για τθν προϊκθςθ τθς Νζας Ελλθνικισ ως ζζνθςθ Γλϊζζας. *Πολιτικζς γλωσσικθφ πλουραλισμοφ και ζενόγλωσσθ εκπαίδευςθ ζτθν Ευρϊπθ*. Ακίνα : Μεταίχμιο. 2004. Σ. 332–350.

References

- Korotkova, Ju. (2013). M. Movna politica ta inshomovna osvita v greciji drughoji polovyny XX stolittja [Language policy and foreign language education in Greece in the second half of the twentieth century]. *Osvita ta pedaghoghichna nauka*, 3, 49–55 (ukr).
- Key Data on Teaching Languages at School in Europe (2012). EACEA. Eurydice. Eurostat (eng).
- Kiliari, A. (2005). Poluglössia kai glössik ekpaídeusē. Mia koinōnioglössik prosēngisē [Multilingualism and language training. A sociolinguistic approach] Thessaloniki, Greece: Ekdotis, Vanias (greek).

- Prophili, O. (2001). Glossiki politiki stin Evropaiki Enosi [Language policy in the European Union] Retrieved from http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/theme_c3/index.html (greek).
- Tokatlidou, V. (2004). *Glossa, epikinonia kai glossiki ekpaidefsi* [Language, communication and language training]. Athina, Greece: Pataki (greek).
- Khatithdakh, Our. (2004). Ta simata kimznon kai to Diadiktio os pthgzs yia tthn proikhthsth tths Nzaz Ellthnikis os xznths Glissas [Textbooks and the Internet as a way to promote our Nationwide Foreign Languages]. *Politikzs glossikoph plouralismoph kai xenoglossth ekpaidefsth sthn Evripth*, Akina, Greece: Metaikhmio, 332–350 (greek).

ОПЫТ ГРЕЦИИ ПО ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЯ К РАННЕМУ ОБУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ: СОВРЕМЕННЫЙ СРЕЗ

Лабунец Юлия, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры иностранных языков и методик их обучения, Киевский университет имени Бориса Гринченко, бул. І. Шамо 18/2, 02154 Київ, Україна, y.labunets@kubg.edu.ua

В условиях процесса интеграции отечественного образования в европейское и мировое образовательное пространство возникает необходимость в подготовке компетентных и конкурентоспособных специалистов, способных к качественному и эффективному обучению иностранных языков и, в частности, английского в контексте современных требований и тенденций. В статье освещается греческий опыт подготовки учителя к раннему обучению английскому языку с учетом успешных реалий входа в Европейское образовательное пространство и наработок по решению ряда вопросов касающихся данного процесса.

Ключевые слова: Греция; межкультурная коммуникация; подготовка учителей иностранного языка; Европейское образовательное пространство.

GREEK EXPERIENCE OF TEACHER`S TRAINING FOR EARLY ENGLISH EDUCATION: MODERN EXPERIENCE

Labunets Yuliia, PhD in pedagogy, senior lecturer at Foreign Languages and Methodology, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 blv. I. Shamo, 02154 Kiev, Ukraine, y.labunets@kubg.edu.ua

In the context of the up-to-date national education integration in the European and world educational space that becomes the central aim of our deducational policy, there is a need to train specialists capable of qualitative and effective foreign languages learning and in particular English in the context of modern trends and methodoloical opportunities. The article highlights the experience of Greece in the teachers` preparation for the early English language learning, taking into account the successful realities of the entry into the European educational space and the developments in the issues solution relating to this process. Author emphasized wide-spread at current educational development stage use of both socio-cultural and intercultural approaches enriched for mastering linguistic and speech materials in improvment of foreign language competence as well as foreign culture. The article outlines the important characteristics of foreign teacher training for the purpose of competent methodological support of early English language education in the modern dimension such as free access to diverse information; globalization of knowledge and access to international scientific and methodological databases; education throughout life; individual distribution of time, management of it; multicultural and multilingual societies; physical and virtual mobility; information management; use of information and communication technologies; self-education; several languages communicative competence; cooperation in a variety of industries etc.

Key words: Greece; intercultural communication; English teachers` language training; European educational space.

Стаття надійшла до редакції 23.10.2017

Прийнято до друку 23.11.2017